

Justiitsministeerium
Suur-Ameerika 1
10122 Tallinn

Teie: 13.07.2021 nr 7-1/4545
Meie 31.08.2021 nr 4/176

Arvamuse esitamine uue tarbijakrediidi direktiivi ettepaneku kohta

Lugupeetud Vaike Murumets

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi kaubanduskoda) tänab Justiitsministeeriumit võimaluse eest avaldada arvamust uue tarbijakrediidi direktiivi ettepaneku¹ (edaspidi ettepaneku) kohta, millega muu hulgas laieneb direktiivist tulenevate nõuete kohaldamisala, lisanduvad nõuded tarbija teavitamise osas jm. Kaubanduskoda tutvustas ettepanekuga kavandatavat ka oma liikmetele ning saadud tagasiside põhjal toob järgnevalt välja oma seisukohad ja märkused.

1. Kohaldamisala laiendamine

Ettepanekuga on kavas laiendada direktiivi kohaldamisala selliselt, et see hõlmaks ka alla 200 euro suuruseid laene, intressivaba krediiti, kõiki arvelduskrediidi ja liisingulepinguid, samuti vastastikuse laenuandmise platvormide kaudu sõlmitavaid krediidilepinguid.

Kaubanduskoda ei toeta seda, et tarbijakrediidi direktiivi kohaldamisala laiendatakse ka krediidilepingutele, mille puhul krediiti antakse ilma intressita ega nõuta muude tasude maksmist. See tähendaks sisuliselt seda, et kaupleja, kelle põhitegevuseks on kauba müük või teenuse osutamine ja kes võimaldab kauba või teenuse eest tasumist osamaksetega (järelmaksuga), võtmata selle eest tasu, peaks samuti hakkama täitma direktiivist tulenevaid nõudeid, näiteks tekiks kauplejal tegevusloa kohustus, töötajate pädevuse nõuded, krediidi kohta lepinguelse teabe esitamise nõue jm.

Ettepaneku seletuskirjas ei ole piisavalt selgitatud, milliseid riske ja probleeme soovitakse selle muudatusega lahendada. Eeldatavasti on järelmaksu võimaldamine ilma täiendava tasuta omane pigem väiksematele maapiirkondade kauplejatele, kes valdavalt teavad ja usaldavad oma kliente ning kelle klientide arv ei ole ilmselt väga suur. Sellisel juhul on tegemist pigem täiendava maksetingimusega, kus kaupleja võimaldab kauba eest tasuda osamaksetena, mitte niivõrd sooviga anda krediiti. Leiame, et sellisel juhul ei ole mõistlik ega proportsionaalne võrdsustada kauplejat krediidandjaga. Lisaks kohalduvad kauplejale niikuinii teatud tarbijakaitse nõuded, mh kohustus anda teavet tasumise tingimuste kohta, ning krediidandjatele kehtivate nõuete lisamine oleks liialt

¹ EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV tarbijakrediidi kohta, COM(2021) 347 final
ESTONIAN CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY / ЭСТОНИСКАЯ ТОРГОВО - ПРОМЫШЛЕННАЯ ПАЛАТА
TOOM-KOOLI 17, 10130 TALLINN / REG NO 80004733 / TEL: +372 604 0060 / KODA@KODA.EE / WWW.KODA.EE / WWW.ENTERPRISE-EUROPE.EE

koormav ja tõenäoliselt sunniks vähendama või lõpetama tarbijatele osamaksetega tasumise võimaluse pakkumist.

Ettepaneku seletuskirjast ei selgu piisavalt ka teiste komponentide direktiivi kohaldamisalasse lisamise vajadus, põhjendatus ega proportsionaalsus saavutatava eesmärgiga. Kaubanduskoja hinnangul tuleks seletuskirjas selgemini välja tuua, milliseid probleeme soovitakse erinevate komponentide direktiivi mõju alla lisamisega lahendada. Näiteks puudub põhistus, miks on väikelaenude puhul asjakohane panna krediidiandjale samasugune halduskoormus ja kõrgendatud hoolsuskohustus nagu suuremate laenude puhul. Arvestades laenu mahtu ja sellest laenuandjale reaalsummas saadavat kasu on kaheldav, et krediidiandjatele on mõju samaväärne.

2. Tarbijale esitatav teave

Vastavalt ettepaneku artiklile 9 tuleb krediidiandjal või vajaduse korral kredidivahendajal või ühisrahastuse laenuandmise teenuse osutajal teha tarbijale igal juhul paberil või muul püsival andmekandjal kättesaadavaks selge ja arusaadav üldteave krediidilepingute või ühisrahastuse laenuandmise teenuste kohta. Lisaks, vastavalt artiklile 10, tuleb tarbijale esitada koos Euroopa tarbijakrediidi standardinfo teabelehega edaspidi ka Euroopa tarbijakrediidi standardinfo ülevaateleht. Seega tuleb tarbijale esitada informatsiooni kolmel erineval dokumendil: üldteabe dokument, standardinfo teabeleht ja standardinfo ülevaateleht.

Kaubanduskojale tagasisidet andnud ettevõtjad ei pooldanud sellise kohustuse lisamist, mille korral tuleb tarbijale lisaks standardinfo teabelehele esitada ka muid dokumente. Tegemist on ettevõtjaid koormavate nõuetega samal ajal, kui nõuete lisamisega soovitud eesmärk jääb tõenäoliselt saavutamata.

Kehtiva tarbijakrediidi direktiivi kohaselt on lepingueelse teabe andmise eesmärk tagada, et tarbija oleks sõlmitava lepingu sisust põhjalikult teavitatud ning et seejuures oleks tarbijale esitatav teave võimalikult selge ja kergesti mõistetav. Samuti tuleneb kehtivast direktiivist, et tarbijat ei tohiks koormata ebavajaliku infoga, mis võib teda segadusse ajada. Uue direktiivi ettepaneku seletuskirjas ja põhjenduspunktides on samuti korduvalt rõhutatud teabe selguse olulisust ning seatud eesmärgiks tagada teavitamise tõhusus.

Kaubanduskoja hinnangul teenivad aga ettepanekuga kavandatavad sätted hoopis vastupidist eesmärki. Kavandatavad sätted suurendavad tarbijale esitatava teabe mahtu ning teave esitatakse mitmel erineval dokumendil. Mitme erineva dokumendi esitamine võib tekitada tarbijas segadust, arvestades muu hulgas seda, et ühes dokumendis (üldteabe dokumendis) on esitatud üldist teavet ning teistes isikupärastatud teavet. On kaheldav, et see aitab tarbijal pakutava sisust paremini aru saada ja leida pakutavate toodete hulgast endale sobivaim. Pigem on oht, et tekib infovoo üleküllus, mis raskendab tarbijal pakutavates toodetes orienteeruda, ning seeläbi väheneb hoopis tõenäosus, et tarbija tutvub enne lepingu sõlmimist põhjalikult kogu olulise infoga.

Ühtlasi jääb arusaamatuks vastavate dokumentide esitamise vajadus üldiselt. Ettepaneku artikli 9 lõikest 2 nähtub, et üldteabe näol on tegemist pigem tavapärase

teabega, mida krediidiandjad ja –vahendajad oma veebileheküljel tavapäraselt avalikustavad ja millele tarbijatel on igal ajal juurdepääs. Jääb arusaamatuks, kuidas on põhjendatud vajadus esitada sama teave veel ka täiendava dokumendina. Kaubanduskoja liikmed ei pooldanud ka standardinfo ülevaatelehe esitamise kohustust. Leiti, et selle puhul on tegemist valdavalt standardinfo teabelehel oleva info ülekordamisega. Ettevõtjad tõid välja, et alternatiivselt võiks dokumentide selguse ja ülevaatlikkuse tagamise mõttes kaaluda ülevaatelehel oleva info koondamist standardinfo teabelehele või asendada standardinfo teabeleht ülevaatelehega. Vastav lahendus tagaks paremini seda, et oluline teave on tarbijale lühidalt ja konkreetselt nähtav ning suurendab tõenäosust, et tarbija selle infoga ka tutvub.

3. Lepingueelse teabe esitamise tähtaeg

Artikli 10 on kavandatud, et lepingueelne teave tuleb esitada vähemalt üks päev enne, kui krediidileping või ühisrahastuse laenuandmise teenuse osutamise leping või pakkumine muutub tarbija suhtes siduvaks.

Arvestades, et direktiivi muutmine on tingitud muuhulgas tarbijate soovist muuta krediidi väljastamise protsess sujuvamaks ja kiiremaks, leiame, et kohustus esitada tarbijale lepingueelne teave üks päev enne lepingu jõustumist on vastuolus krediidi väljastamise protsessi kiirendamise ja sujumise eesmärgiga. Tegemist on olulise täiendava kohustusega krediidiandjale, mida seejuures on praktikas keeruline rakendada, kuna üldjuhul on tarbija ise huvitatud (eriti alla 200 euro suuruste laenude puhul), et taotluse esitamise ja lepingu sõlmimise vaheline periood oleks minimaalne, et saaks laenusummat kohe kasutusele võtta. Näiteks olukorraga, kus tarbija soovib poest liisingulepinguga mööblit osta, võib ühepäevane etteteavitamise kohustus eelkõige tarbijale endale tülikas olla.

Eeltoodust tulenevalt peame piisavaks, kui tarbijale on tagatud võimalus nõuetekohaselt tutvuda lepingueelse teabega enne lepingu sõlmimist ilma fikseeritud ajalise piiranguta.

4. Nõuded töötajatele

Ettepanekuga on kavas lisada nõuded krediidi andmise ja vahendamise tegevate ettevõtete töötajate kompetentsidele. Põhjenduspunktist 68 selgub, et vastav kompetents peab olema põhimõtteliselt kõikidel ettevõtte töötajatel, v.a tugipersonal, IT-personal jne. Miinimumnõuete kehtestamine on jäetud liikmesriikide pädevusse.

Tagasisidest nähtub, et ettevõtjatele valmistab muret, kuidas see säte praktikas realiseerub ehk kuidas erinevad liikmesriigid miinimumnõuded seavad. Nõuded võivad riigiti väga erinevad tulla, mistõttu, arvestades sellega, et kõrgema kvalifikatsiooniga töötajale tuleb tasuda ka kõrgemat töötasu ja sellega, et asjakohase kvalifikatsiooniga töötajaid võib eri piirkondades vähem olla, tekib paratamatult hirm, et muudatusega kaasneb ebavõrdsus turuosaliste vahel.

5. Andmebaaside kasutamine teises liikmesriigis elava isiku korral

Ettepaneku artikkel 6 näeb ette, et krediidiandjatel on kohustus kohelda laenuaotlejaid võrdselt olenemata taotleja elukohast, kodakondsusest ja muust. Krediidiandja peab

tarbija krediivõimelisuse hindamiseks vajaduse korral kasutama ka krediidiandmebaase (art 18 lg 2). Juhime tähelepanu sellele, et kuigi art 19 näeb liikmesriikidele ette kohustuse võimaldada liiduüleselt andmebaasidele ligipääsu, siis arvestades andmebaaside arvukust, erinevat ülesehitust, IT-lahendusi ja muid muresid, on paljudel ettevõtjatel ilmselt väga keeruline teostada kõiki vajalikke kontrolle, sh krediivõimekuse hindamist seadusega nõutud tasemel kõikide liikmesriikide elanike kohta.

6. Krediidikulukuse aastamäär

Lisaks juhiti tagasisides tähelepanu sellele, et krediidikulukuse aastamäära arvutamise valem ei võimalda võtta arvesse tarbijale antavaid soodsaid tingimusi, näiteks kui krediidiandja soovib anda 30päevast intressivabastust, puudub lepingutasu esimesel kolmel kuul vms. Leiti, et sellise muudatuse lisamine võimaldaks tarbijal saada selgemat infot teenusega kaasnevatest tegelikest kuludest ning erinevaid pakkumisi paremini võrrelda.

Loodame, et peate võimalikuks Eesti seisukohtade kujundamisel meie märkuseid arvesse võtta. Vajadusel oleme valmis neid lähemalt selgitama.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Mait Palts
Peadirektor

Koostanud: Kristina Jerjomina kristina.jerjomina@koda.ee, 604 0071